

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LVIII. — Izdan in razposlan dne 9. avgusta 1895.

Vsebina: Št. 111. Zakon o izvrševanju sodne oblasti in o pristojnosti rednih sodnij v državljanskih (civilnih) pravnih stvaréh (pravilnik sodnijske pristojnosti, pravilnik o podsodnosti, jurizdikcijski pravilnik).

111.

Zakon z dné 1. avgusta 1895. l.

o izvrševanju sodne oblasti in o pristojnosti rednih sodnij v državljanskih (civilnih) pravnih stvaréh (pravilnik sodnijske pristojnosti, pravilnik o podsodnosti, jurizdikcijski pravilnik).

S pritrđitvijo obéh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Prvi del.

0 sodni oblasti sploh.

Prvi oddelek.

Sodnije in sodni organi.

Redne sodnije.

§. 1.

Sodno oblast v državljanskih (civilnih) pravnih stvaréh, v kolikor jih posebni zakoni ne napotujejo pred druga oblastva ali druge organe, izvršujejo okrajne sodnije, okrajne sodnije za trgovinske in pomorske stvari, okrožne in deželne sodnije, trgovinske sodnije, trgovinske in pomorske sodnije, više deželne sodnije in pa najviša sodnija (redne sodnije).

Stopinjsko razmerje sodnij.

§. 2.

Na prvi stopinji so za izvrševanje te sodne oblasti pristojne okrajne sodnije, okrožne ali de-

želne sodnije, trgovinske sodnije in pa trgovinske in pomorske sodnije.

Posebne okrajne sodnije za trgovinske in pomorske stvari se zastran izvrševanja sodne oblasti v trgovinskih in pomorskih stvaréh ustanové v vseh krajih, v katerih je samostalna trgovinska sodnija ali pa trgovinska in pomorska sodnija. Z ukazom se smejo take okrajne sodnije za trgovinske in pomorske stvari ustanoviti tudi v drugih krajih.

§. 3.

Pritožba zoper sodbe in sklepe okrajnih sodnij (priziv, rekurz) gre na drugi stopinji k okrožnim in deželnim sodnijam; ako pa je priziv obrnjen zoper sodbo okrajne sodnije, katera jo je izrekla, izvrševaje trgovinsko in pomorsko sodno oblast ali sodno oblast v stvaréh rudarstva, ter jo temu primerno označenila, gre ta priziv k trgovinskim sodnijam, trgovinskim in pomorskim sodnijam, k trgovinskim odsekom (senatom) ali k odsekom okrožnih in deželnih sodnij, pristojnim za izvrševanje sodne oblasti v stvaréh rudarstva.

Na tretji stopinji razsoja o pravnih pomočkih zoper sodbe in sklepe okrajnih sodnij (o dosodni pritožbi [reviziji], rekurzu) najviša sodnija.

§. 4.

Zoper sodbe in sklepe, ki jih izrečejo na prvi stopinji okrožne in deželne sodnije in pa trgovinske sodnije, gré pritožba na drugi stopinji (priziv,

rekurz) k višim deželnim sodnijam, na tretji stopinji (dosodna pritožba, rekurz) pa k najviši sodnji.

Izvrševanje sodne oblasti pri rednih sodnijah.

§. 5.

Pri okrajnih sodnijah izvršuje sodno oblast eden ali več posameznih sodnikov.

Ti so predstojnik okrajne sodnije (okrajni sodnik) in tisti za opravljanje sodniške službe usposobljeni sodniški uradniki okrajne sodnije, o katerih izreče predstojnik nadrejene višje deželne sodnije, da imajo oblast, pri ti okrajni sodnji samostalno opravljati sodniško službo v državljanskih pravnih sporih ali v stvarih nesporne sodne oblasti.

Predstojnik nadrejene višje deželne sodnije sme določiti, da naj se posameznim sodniškim uradnikom okrajne sodnije, kateri imajo oblast, samostalno opravljati sodniško službo, izroči izključno, samostalno oskrbovanje vseh opravil, katera so okrajnim sodnijam naložena gledé izvršilnih (eksekucijskih) dejanj in pa v stvaréh zemljiških knjig.

Okrajnim sodnijam, ki so na sedežu okrožne ali deželne sodnije, odkazuje potrebno število sodniških uradnikov predstojnik okrožne ali deželne sodnije izmed tistih sodniških uradnikov te zborne sodnije, kateri imajo oblast, samostalno opravljati sodniško službo.

§. 6.

V krajih, v katerih je samostalna trgovinska sodnija ali pa trgovinska in pomorska sodnija, izbira sodnike za okrajne sodnije, oznamenjene v §. 2., odstavku 2., predsednik trgovinske sodnije ali trgovinske in pomorske sodnije izmed tistih sodniških uradnikov teh zbornih sodnij, kateri imajo oblast, samostalno opravljati sodniško službo.

Sicer veljajo za nameščanje sodniških uradnikov pri imenovanih okrajnih sodnijah, ako so te na sedežu okrožne ali deželne sodnije, določila §. 5.

§. 7.

Pri okrožnih, deželnih in trgovinskih sodnijah se sodna oblast v državljanskih pravnih stvaréh, v kolikor ni po civilnem pravdnem redu ali po predpisih, izdanih o notranji uredbi in o pravilnem redu sodnij, zaukazano nič drugega, izvršuje po odsekih (senatih), sestojecih iz predsednika in dveh udov, naj se razsoja na prvi ali pa na drugi stopinji.

Pri odsekih samostalnih trgovinskih sodnij in pri tistih odsekih okrožnih in deželnih sodnij,

katero izvršujejo sodno oblast v trgovinskih ali pomorskih stvaréh (trgovinski odseki) ali sodno oblast v stvaréh rudarstva (rudarskopravni odseki) na prvi ali drugi stopinji, zavzema v pravnih stvaréh sporne sodne oblasti mesto enega izmed udov strokovnjaški sodnik-lajk iz trgovskega stanu ali pa izmed veččakov v plovstvu ali rudarstvu. V vseh drugih primerih so odseki okrožnih in deželnih sodnij sestavljeni iz sodniških uradnikov, usposobljenih za opravljanje sodniške službe.

Prošnje v stvaréh amortizacije in zemljiških knjig in pa predloge za dovolitev eksekucije, ki se podajajo pri okrožnih ali deželnih sodnijah kot prvi stopinji, smejo brez poprednjega posvetovanja v odseku reševati po predstojniku zborne sodnije v to postavljeni udje te sodnije kot posamezni sodniki. Natančnejša navodila o tem je določiti z ukazom.

Plačilne in zavarovalne naloge po meničnem pravu izdaje vselej v to postavljen ud zborne sodnije kot posamezni sodnik.

§. 8.

Pri viših deželnih sodnijah se sodna oblast v državljanskih pravnih stvaréh, v kolikor ni v predpisih, izdanih o notranji uredbi in o pravilnem redu sodnij, zaukazano nič drugega, izvršuje v odsekih, katerih vsak je sestavljen iz enega predsednika in štirih sodnikov.

Kakó je izvrševati sodno oblast v državljanskih pravnih stvaréh pri najviši sodnji, to je določeno s posebnim ustavom.

Posvetovanje in glasovanje.

§. 9.

Pri razpravah v državljanskih pravnih stvaréh pred zbornimi sodnijami in pri vseh sodnijih pridržanih razsodbah v takih pravnih stvaréh ne sme biti število glasovavcev v odsekih, vštévši tudi predsednika, nikedar manjše, kakor je določeno v §§. 7. in 8.

K razpravam, ki trajajo dlje časa, sme predsednik privzeti dopolnilne sodnike, kateri se morajo udeležiti razprave in stopiti v odsek, če bi bil kateri njega ud zadržan.

§. 10.

Predsednik vodi glasovanje in pa posvetovanje, ki bi morda bilo pred glasovanjem.

Poročevavec, če je tak odločen, oddaje svoj glas prvi, predsednik pa, kateri se udeležuje glasovanja tako, kakor vsak drugi odsekov ud, oddaje svoj glas poslednji. Mimo tega glasujejo po službeni vrsti starejši sodniki pred mlajšimi. Strokovnjaški sodnik-lajnik oddaje svoj glas precej po poročevalcu, ali če tak ni odločen, pred drugimi odsekovimi udi.

§. 11.

Noben sodnik se ne smé zdržati glasovanja o prašanju, o katerem je sklepati; to velja zlasti tudi tedaj, kadar je pri glasovanju o kakem predhodnem prašanju ostal v manjšini.

O pristojnosti sodnije, o potrebi, da se dopolni postopanje, in o drugih predhodnih prašanjih je vselej glasovati najprej. Ako je odločevati pri razsodbi glavne stvari o več zahtevkih, je glasovati o vsakem zahtevku posebej.

§. 12.

Za vsak sklep sodnije je treba absolutne večine glasov, to je več kakor polovice vseh glasov.

Kadar se pokažejo pri tem kake ovire, ki se ne dadó odpraviti z delitivjo prašanj in s ponovljenim popraševanjem, tedaj mora predsednik prašanje, o katerem je skleniti, razločiti na posamezne, za razsodbo odločilne točke in, odredivši o njih posebna glasovanja, združiti na primeren način glasove v sklep večine o stvari, ki se razpravlja.

Kadar se gledé vsot, o katerih je sklepati, pokaže več mnenj kakor dve, a od téh nima nobeno večine za-se, tedaj se za največo vsoto oddani glasovi doštevajo za najbližo nižo vsoto oddanim glasovom tako dolgo, dokler se ne pokaže nadpolovična večina glasov.

§. 13.

O različnih mnenjih, ki nastanejo o pravosti po predsedniku oznanjenega izida glasovanja, odločuje odsek.

§. 14.

Zapiske o posvetovanju in glasovanju sodnije je vzprejeti v poseben zapisnik. Kako ga je pisati, to

določujejo predpisi, izdani o notranji uredbi in opravnem redu sodnij.

Zapisnikarji.

§. 15.

Osebe, ki se upotrebijo za pisanje zapisnikov pri razpravah in drugih sodnih uradnih dejanjih, morajo biti za to zaprisežene.

Sodna pisarnica.

§. 16.

Pri vsaki sodniji je sodna pisarnica. Ona je dolžna, prevzemati sodniji dohajajoče spise, odpravljati sodne razsodbe in drugačna rešila, skrbeti za vročbe in povabila, shranjevati sodne spise in pa opravljati vse druge uradne posle, katere ji od kazuje zakon ali ukaz.

Iz osebja sodne pisarnice se smejo jemati tudi osebe, ki se potrebujejo za pisanje zapisnika.

Izvrševalni organi.

§. 17.

Za opravljanje eksekucijskih dejanj se smejo pri posameznih sodnijah po potrebi postavljati posebni izvrševalni uradniki.

Pri sodnijah, pri katerih niso postavljeni tak izvrševalni uradniki, opravljajo eksekucijska dejanja, odkazana izvrševalnim organom, sodni sluge ali drugi po zakonu v to poklicani organi.

§. 18.

Za predstojnike in uradnike-voditelje sodne pisarnice in pa za izvrševalne uradnike se smejo postavljati samó take osebe, ki so dovršile srednje šole ter so s preskušnjo, prebito z dobrim uspehom, dokazale, da imajo za svoje uradno poslovanje potrebne posebne vednosti. Predpise o predmetih in o uredbi te preskušnje in pa o sestavi preskuševalne komisije je izdati z ukazom. Ta preskušnja se razteza tudi na pravno znanje, potrebno za izpolnjevanje službe.

Izvrševalni uradniki morajo dati varščino v znesku enoletne plače po predpisih, ki veljajo za službene varščine.

Drugi oddelek.

Odklon sodnikov in drugih sodnih organov.

Odklon sodnikov.

§. 19.

Sodnik se sme v državljanskih (civilnih) pravnih stvaréh odkloniti:

1. ker je v danem primeru po zakonu izključen od oskrbovanja sodniških opravil;

2. ker je povoda dovolj, dvomiti o njegovi nepristranosti.

§. 20.

Sodniki so od opravljanja sodniške službe v državljanskih pravnih stvaréh izključeni:

1. v stvaréh, v katerih so oni sami stranka, ali gledé katerih so s kako stranko v razmerju soupravičenca, sozavezanca ali regresnega zavezanca;

2. v stvaréh svojih zakonskih žen ali takih oseb, katere so ž njimi po premi vrsti v sorodu ali svaštvu, ali s katerimi so po stranski vrsti do četrtega kolena v sorodu ali do drugega kolena v svaštvu;

3. v stvaréh svojih posinoviteljov ali rejnikov, svojih posinovljencev (pohčerjenek) ali rejencev (rejenek), svojih varovancev in oskrbovancev (varovanek in oskrbovanek);

4. v stvaréh, v katerih so bili postavljeni ali so še postavljeni za pooblaščenca ene izmed stranek;

5. v stvaréh, v katerih so pri podrejeni sodnji sodelovali pri izdaji izpodbijane sodbe ali izpodbijane sklepa.

§. 21.

Pravice odklonitve se sme poprijeti vsaka stranka, bodi si da po okolnostih preti nevarnost odklanjajoči stranki ali pa njenemu nasprotniku.

Stranka ne sme sodnika zaradi pristranosti, ki se je boji, več odklanjati tedaj, kadar se je, ne da bi navela poprej sebi znanega odklonilnega vzroka, že spustila pri njem v razpravo ali stavila predloge.

§. 22.

Odklon je pri sodnji, h kateri pripada sodnik, ki se odklanja, izjaviti po posebnem spisu ali pa

ustno na zapisnik. Pri tem je ob enem natančno navesti okolnosti, na katere se opira odklon.

O taki izjavi mora odklonjeni sodnik izreči svoje mnenje.

Stranka, ki sodnika odklanja, ker se boji njegove pristranosti, mora izkazati verjetnost po njem izpodbijanih odklonilnih vzrokov. Kadar se zaradi pristranosti, katere se je bati, odklanja tak sodnik, pri katerem se je stranka pred odklonom že spustila v razpravo ali stavila predloge, tedaj mora stranka tudi verjetno izkazati, da je odklonilni vzrok nastal še le kasneje ali da je ona še le kasneje izvédela zanj.

Izključilne vzroke, katere navaja stranka, je vselej ugotoviti uradoma.

§. 23.

O odklonu odločuje, ako pripada odklonjeni sodnik k okrajni sodnji, predstojna okrožna, deželna ali trgovinska sodnija, ako pa pripada k zborni sodnji, ta zborna sodnija, in ako bi ona po odstopu odklonjenega sodnika postala nesklepčna, po redu sodnih stopinj nadrejena zborna sodnija.

§. 24.

O odklonu se brez poprednje ustne razprave odločuje s sklepom; vendar sme za odločbo pristojna sodnija pred sklepanjem zaukazati vse pozvedbe in zaslíšbe, ki se ji zdé potrebne za pojasnilo.

Odločilo, katero odklon dovoljuje, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki. Tako odločilo se mora uradoma priobčiti predstojniku tiste sodnije, h kateri pripada odklonjeni sodnik, ako se pak odkloni predstojnik okrajne sodnije, predstojniku zborne sodnije, ki je pristojna za odločbo o odklonu; kadar se odkloni predsednik zborne sodnije, tedaj je naznaniti odločilo namestniku predsednika zborne sodnije, in ako se je odklonil predsednik zborne sodnije z vsemi udi svoje zborne sodnije vred, predsedniku po redu sodnih stopinj nadrejene zborne sodnije.

§. 25.

Odklonjen sodnik sme, dokler se ne reši pravnomočno prošnja za odklon, opravljati samo taka dejanja, ki ne dopuščajo nobenega odloga.

Kadar se v odklon privoli, tedaj morajo osebe, katerim je to po §. 24., odstavku 2., dati na znanje, brez odloga ukreniti potrebno, da se z odredbo sodnika, pristojnega za opravljanje sodniške službe v dotični pravni stvari, v kolikor moči kmalu odpravi ovira, ki zabranjuje lotiti se razprave ali rešiti pravno stvar.

Odklon drugih sodnih organov.

§. 26.

Predpisi o odklonu sodnikov se tudi gledé zapisnikarjev, nameščencev sodne pisarnice in izvrševalnih uradnikov, v kolikor opravljajo službo kot vročevalni, posvedočevalni ali izvrševalni organi, uporabljajo v tem zmislu, da pristoji dotično odločilo predstojniku sodnije, kateremu gré službeni nadzor nad temi organi.

To odločilo ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

§. 27.

Sodni organi, katerih se ne tičejo zgoranja določila, morajo, ako so v takem razmerju, katero bi izključevalo sodnika od opravljanja službe, to razmerje naznaniti predstojniku sodnije.

Predstojnik sodnije mora, izvrševaje sebi pristojéce vodstvo opravil, določiti, ali morajo taki sodni organi v posameznem primeru opustiti dotično uradno opravilo.

Tretji oddelek.

Pristojnost.

Določevanje pristojnosti po najviši sodnji.

§. 28.

Kadar je za državljansko pravno stvar sicer gotova sodna oblast domače dežele, a ni pogojev za krajno pristojnost domače sodnije po zmislu tega zakona ali jih vsaj ni moči dozvedeti, tedaj določi najviša sodnija izmed stvarno pristojnih sodnij eno, katero je imeti gledé dotične pravne stvari za krajno pristojno. To se določuje v spornih državljanskih pravnih stvaréh po predlogu stranke, v drugih rečéh pa uradoma.

Trajanje pristojnosti.

§. 29.

Vsaka sodnija ostane v pravnih stvaréh, katere so prišle zakonito pred njo, pristojna, dokler se ne dokončajo, če tudi bi se bile med postopanjem izpremenile okolnosti, ki so bile ob pričetku postopanja merodajne za določbo pristojnosti. To pa ne veljá o takih premembah, po katerih se pravna stvar odtegne sploh sodni oblasti domače dežele ali vsaj področju rednih sodnij.

Delegacija.

§. 30.

Ako je sodnija iz katerega v §. 19. navedenega vzroka ovirana, izvrševati sodno oblast, mora to oviro naznaniti po redu sodnih stopinj nadrejeni sodnji. Ta odredi potem drugo sodnijo iste vrste za razpravo in rzsodbo pravne stvari.

§. 31.

Tudi sme zavoljo primernosti po predlogu stranke viša deželna sodnija, v katere okolišu je pristojna sodnija, na mesto te odrediti drugo sodnijo iste vrste v okolišu te više deželne sodnije za razpravo in rzsodbo; okrajni sodnji pristojéča zapuščinska obravnava ali pristojéce oskrbovanje opravil varstvenega ali skrbstvenega oblastva se smé mimo tega pod istim pogojem izročiti tudi zborni sodnji prve stopinje.

Delegacije iz okoliša ene više deželne sodnije v okoliš druge so pridržane najviši sodnji.

Predlog delegacije nima gledé postopanja odložive moči. Odločuje se o njem brez poprednje ustne razprave. Pred odločbo pa je od sodnije, ki bi bila za razpravo ali rzsodbo pristojna sama na sebi, in pa od stranek zahtevati za pojasnilo potrebne izjave, določivši za to primeren rok.

Omejitev pristojnosti na sodni okraj.

§. 32.

Vsaka sodnija mora v svoje področje spadajoča uradna dejanja v okolišu, kateri ji je odkazan, opravljati sama.

Vendar se smejo vročbe in druga sodna uradna dejanja v vojaških ali deželne brambe poslopih ali v poslopih, ki jih je zaselo vojaštvo ali deželna bramba, opravljati samó, če se naznanijo poprej poveljniku in se privzame k njim vojaška ali deželne brambe oseba, za to odločena po poveljniku.

Za vročbe, namenjene izdeželnim (eksteritorialnim) osebam ali pa osebam, katere so pododne najvišemu dvornemu maršalstvu, in za izvršitev sodnih naredeb, ki se tičejo imenovanih oseb, je zaprositi posredovanja najvišega dvornega maršalstva in, ako treba, ministerstva za cesarsko rodovino in unanje stvari.

Prav takó je ravnati, kadar je opraviti sodno dejanje proti osebam, ki spadajo pod redne sodnije, v cesarskih dvornih poslopih ali v stanovanjih udov cesarske rodovine ali izdeželnih oseb.

§. 33.

Izjemoma in vselej samó med državnimi mejami smé sodnija, da opravi uradno dejanje, prestopiti meje svojega okoliša, če bi namreč bilo nevarno odlagati ali če se mora uradno dejanje opraviti na meji sodnega okoliša. Sodniji, v katere okolišu se izvrši tako uradno dejanje, je to naznaniti.

Prenašanje posameznih opravil na predsednika ali odrejenega sodnika.

§. 34.

Opravljati sodna dejanja po predsedniku zborne sodnije ali po predsedniku odseka (senata), kateremu je pravna stvar odkazana v razpravo in rzsodbo, ali prenašati sodna dejanja na posameznega uda tega odseka ali pristojne zborne sodnije (odrejeni sodnik) je dopustno samó v primerih, ki so določeni v zakonu ter oznamenjeni v predpisih o notranji uredbi in opravljenem redu sodnij.

Pravica, prenašati sodna dejanja na enega izmed udov odseka ali pristojne zborne sodnije gre, ako ni po sém merečih predpisih zaukazano nič drugega ali nima zlasti predsednik oblasti za to, samo odseku, ki je poklican v razpravo in rzsodbo pravne stvari.

§. 35.

Sodniška uradna dejanja, katera je opravljati zunaj ustne razprave ali zunaj seje, pri čemer pa

ni pogojev, da bi se morala za to zaprositi katera druga sodnija, je v postopanju pred zbornimi sodnijami prenašati na odrejenega sodnika.

Sklepe odrejenega sodnika sme, ako ni v zakonu določeno nič drugega, tista sodnija, katera mu je dala nalog, izpremeniti po predlogu ali uradoma. Pred rzsodbo je pozvedeti, kar je potrebno, da se stvar pojasni.

Prenašanje izvršitve uradnih dejanj na druge sodnije.

§. 36.

Izvršitev uradnih dejanj, katera bi morala okrožna, deželna, trgovinska sodnija ali trgovinska in pomorska sodnija po §. 32., odstavku 1., opraviti sama, je na katero okrajno sodnijo v okolišu te zborne sodnije prenesti tedaj, kadar ali to ukazujejo posebni zakoniti predpisi ali pa kadar se s tem dá oprava stvari olajšati ali se je moči ogniti nepotrebni stroškov. Za izvršitev uradnih dejanj, ki jih je opraviti zunaj njenega okoliša (pravna pomoč), se je sodniji, pred katero je pravna stvar, obrniti do tiste sodnije, pri kateri ali v katere okolišu je opraviti dejanje.

Izvršitev uradnih dejanj se prenaša na kako drugo sodnijo (zaprošeni sodnik) z dotičnim zaprosilom. Kadar se zaprosi kaka unanja sodnija, tedaj je paziti na posebne, na tó se nanašajoče naredbe (državne pogodbe, vladne izjave, ministerske ukaze).

Pravna pomoč na zaprosilo domačih sodnij.

§. 37.

Sodnije, ki so v okolišu veljavnosti tega zakona, si morajo dajati pravno pomoč vzajemno.

Za pravno pomoč, ki jo je dati v okolišu veljavnosti tega zakona, je prositi, če ni določeno nič drugega, pri tisti okrajni sodniji, v katere okolišu se mora opraviti uradno dejanje. Za knjižne vpise ali taka uradna dejanja, ki jih je moči opraviti samó pri določeni zborni sodniji, je prositi pri tisti sodniji, pri kateri je knjižni vložek, v katerega je izvršiti vpis, ali katera mora sicer opraviti uradno dejanje.

Zaprosilo je odkloniti, ako je zaproseni sodnik krajno nepristojen za dotično dejanje.

Pravna pomoč na zaprosilo unanjih sodnij.

§. 38.

Sodnije, ki so v okolišu veljavnosti tega zakona, so dolžne, če so zaprosene, dajati unanjim sodnijam pravno pomoč, v kolikor posebne, na to se nanašajoče naredbe (državne pogodbe, vladne izjave, ministerski ukazi) ne določajo nič drugega.

Pravno pomoč je odrekati:

1. ako je dejanje, katerega želi proseča sodnija, po določilih, ki veljajo za to v domači deželi, odvzeto področju sodnij; če bi spadalo želeno dejanje v področje drugih domačih oblastev, smé zaprosena sodnija napotiti prošnjo na oblastvo, za to pristojno;

2. ako se želi, da se opravi dejanje, ki je prepovedano po zakonih, zaveznih za domačo sodnijo; ali

3. ako se ne izpolnjuje vzajemnost. Kadar dvomi zaprosena sodnija o bitju take vzajemnosti, tedaj si mora o tem izprositi izjavo pravosodnega ministra, katera bo potem za njo zavezna.

§. 39.

Želena pravno pomoč je dati po predpisih zakonov, kateri vežejo zaproseno sodnijo. V kolikor je po teh zakonih dopustno, mora zaprosena sodnija uradoma prirediti in naročiti vse, kar je potrebno za izpolnitev prošnje.

Pri dodelitvi pravne pomoči se smé od predpisov v domači deželi veljajočih zakonov odstopiti samó tedaj, kadar se je izrečno prosilo, da naj se pri dejanjih, ki jih je opraviti, ravna po določenem, pri unanjem pravu predpisanem postopanju, in kadar ni to postopanje prepovedano po nobenem predpisu domačih zakonov.

§. 40.

Kadar zaprosena sodnija pravno pomoč odreče ali kadar se vsled tega, da se pravna pomoč dodeli, pokažejo gledé na njeno izvršitev ali v drugem oziru različna mnenja med prosečo in zaproseno sodnijo, tedaj mora na željo proseče unanje sodnije ali katerega drugega v to poklicanega unanjega javnega organa zaproseni sodniji nadrejena viša deželna sodnija brez poprednje ustne razprave odločiti o tem, je-li odreka opravičena, ali o drugačnem predmetu različnega mnenja.

Preudarjanje pristojnosti.

§. 41.

Ko pride pravna stvar sporne ali nesporne sodne oblasti pred sodnijo, mora ta precej uradoma preudariti, je-li pristojna.

Pri tem preudarjanju se jemljejo v državljan-skih spornih stvaréh za podstavo povedbe tožnikove, v kolikor niso té sodniji že znane za nepravne.

V nespornih državljan-skih pravnih stvaréh pa, dalje v eksekucijskem postopanju, in pa kadar se izdadó začasne odredbe in kadar se razglasi konkurz, mora sodnija, ne da bi je vezale povedbe strank, uradoma preiskati za pristojnost merodajne okolnosti. V ta namen sme zahtevati od udeležencev vsa potrebna razjasnila.

§. 42.

Ako sodniji predložena pravna stvar ne spada pod domačo sodno oblast ali vsaj ne pod redne sodnije, mora pozvana sodnija v vsaki dobi postopanja precej izreči s sklepom svojo nepristojnost in pa ničnost poprejšnjega postopanja. Isto morajo storiti sodnije viših stopinj, ako se pokaže pogrešek še le tukaj.

Kadar se pokaže pogrešek še le po pravno-močno končanem postopanju, tedaj mora najviša sodnija po predlogu najvišega upravnega oblastva izreči ničnost dognanega sodnega postopanja.

Izrek po zmislu odstavka 1. in 2. ni mogoč, ako mu je gledé na vzrok ničnosti na poti kako še obvezno razsodilo iste ali katere druge sodnije.

Določila odstavka 1. in 3. je uporabljati tudi tedaj, kadar je stvar, katera ni predmet nesporne sodne oblasti, prišla v nespornem postopanju pred sodnijo.

§. 43.

Ako se šteje pozvana sodnija iz drugih kakor v §. 42. navedenih vzrokov za nepristojno (§. 41., odstavek 2.), je tožbo uradoma zavrniti. Ako se je pak o tožbi že določil narok za ustno razpravo, se sme sodnija izreči za nepristojno samó tedaj, kadar toženec o pravem času ugovarja, da sodnija ni pristojna, ali kadar sodnija po dolo-

čilih tega zakona ne more celó po izrečnem dogovoru strank postati pristojna za dotično pravno stvar.

To se izreče s sklepom.

§. 44.

Kadar je za katero v nesporno sodno oblast spadajočo pravno stvar, nadalje v eksekucijskem postopanju, v postopanju ob izdaji začasnih odredb in v konkurznem postopanju pristojna kaka druga sodnija namesto pozvane, tedaj mora ta v vsaki dobi postopanja uradoma ali po predlogu izreči s sklepom svojo nepristojnost ter odkazati pravno stvar pristojni sodnji, ako ji je po razmerah posameznega primera mogoče, določiti to pristojno sodnijo.

Kar se je, in to brez poprednje ustne razprave, sklenilo gledé tega odkaza, je strankam dati na znanje.

Sodnija, katera je izrekla svojo nepristojnost, pa ni sklenila, kam je odkazati pravno stvar, sme, dokler ne zadobi njen izrek pravne moči, ukreniti vse, kar je potrebno v brambo javnih koristi ali v zavarovanje strank ali namena, ki ga ima postopanje.

§. 45.

Odločila zborne sodnije prve stopinje o njeni stvarni pristojnosti ni dopuščeno izpodbijati zato, ker je za pravno stvar pristojna okrajna sodnija.

Prav tako ni dopuščeno, odločila okrajne sodnije ali posebne okrajne sodnije za trgovinske in pomorske stvari, ki je v okolišu te okrajne sodnije, izpodbijati zato, ker spadajo dotične pravne stvari pod občo okrajno sodnijo namesto pod okrajno sodnijo za trgovinske in pomorske stvari, ali pa v področje poslednje namesto pod občo okrajno sodnijo.

§. 46.

Kadar se je nepristojnost sodnije na podstavi določil o stvarni pristojnosti sodnij izrekla pravnomočno, tedaj je to odločilo obvezno za vsako sodnijo, pred katero pride pravna stvar pozneje.

Na podstavi odločila okrajne sodnije, katera se je z ozirom na vrednost spornega predmeta izrekla za nepristojno, se sme že prej, kakor zadobi to odločilo pravno moč, predložiti pravna stvar

zborni sodnji prve stopinje s to močjo, da ostane o pristojnosti izdano odločilo okrajne sodnije mero-dajno za zborni sodnijo prve stopinje, dokler se na viši stopinji pravnomočno ne izpremeni.

Istega načela se je držati, kadar trgovinska sodnija ali v izvrševanje trgovinske in pomorske sodne oblasti ali pa rudarske sodne oblasti poklican odsek odkaže pravno stvar, ker je mnenja, da ne spada tje kaj, taki sodnji ali takemu odseku, ki izvršuje občo sodno oblast, ali kadar se ta sodnija ali odsek izreče za nepristojnega z ozirom na določila, obsežena v §§. 51. in 53. tega zakona.

Spori o pristojnosti med sodnijami domače dežele.

§. 47.

Spore med raznimi sodnijami prve stopinje o pristojnosti za določeno pravno stvar odločuje tem sodnijam najbliže nadrejena skupna viša sodnija.

Odločuje se po predlogu stranke ali pa vsled naznanila ene udeleženih sodnij s sklepom. Odločilo je izdati brez poprednje ustne razprave; vendar sme sodnija pred odločbo od sodnij, katere so se izrekle v pravni stvari za pristojne ali za nepristojne, in pa od strank zahtevati za pojasnilo potrebne izjave, določivši za to primeren rok.

Odločilo, katero ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki, mora strankam priobčiti tista sodnija, katera se je določila za pristojno.

V odločanje poklicana viša sodnija sme ukreniti vse, kar se med tem pokaže potrebno v brambo javnih koristi ali v zavarovanje strank ali namena, ki ga ima postopanje.

Spori o pristojnosti z unanjimi oblastvi.

§. 48.

Spore o pristojnosti med sodnijami domače dežele in unanjimi sodnijami ali oblastvi je naznaniti ministru pravosodja. Do njegove izjave, kako se je po razmerah do drugih državnih ozemelj vesti domačim sodnijam, morajo te ostati pri tem, da ukrenejo v pravni stvari to, kar se pokaže silno potrebno v brambo javnih koristi ali zavarovanje strank ali namena, ki ga ima postopanje.

Izjava pravosodnega ministra je za domačo sodnijo obvezna.

Drugi del.

O sodni oblasti v spornih stvareh.

Prvi oddelek.

Stvarna pristojnost.

Okrajne sodnije.

§. 49.

Pod okrajne sodnije spadajo:

1. Spori o imovinskopravnih zahtevah, vštévši k mandatnemu postopanju spadajoče spore, ako ne presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti zneska petsto goldinarjev in ako niso ti spori po svoji kakovosti, ne gledé na vrednost spornega predmeta, odkazani zbornim sodnijam prve stopinje

Ne gledé na vrednost spornega predmeta:

2. Spori o očetovstvu nezakonskemu otroku in o dolžnostih, katere ima nezakonski oče po zakonu nasproti materi in otroku;

3. spori o določitvi ali popravi mej nepremičninam, in pa spori o služnosti stanovanja in o preživitkih;

4. spori zastran motenja posesti, ako meri tožbeni zahtevék samó na brambo in obnovitev poslednjega dejanskega stanú posesti;

5. vsi spori, izvirajoči iz zakupnih ali najemnih pogodeb in pa iz pogodbe, oznamenjene v §. 1103. o. d. z., v kolikor se oni ne tičejo niti bitja take pogodbe niti plačila zakupnine, oziroma najemnine, potem spori o odpovedi, predaji in prevzetbi v zakup ali v najem vzetih ali po §. 1103. o. d. z. v rabo prepuščenih reči, in pa spori zastran pridržbe premičnega blaga, katero je najemec ali zakupnik s sabo prinesel ali katero sicer jamči zakupodavcu za zavarovanje zakupnine;

6. spori iz službenih in mezdnih pogodeb med gospodarji in posli ali drugimi osebam, ki so v službenem razmerju in spadajo k družini gospodarjev med kmetovavci in gozdarji in njih kmetijskimi in gozdarskimi pomagači ali dninarji, potem med rudniškimi posestniki ter vsemi drugimi delodavci in pri njih delajočimi poslovodci, pomočniki, delavci ali

vajenci, in pa spori iz službenega razmerja moštva na ladjah, v kolikor niso vsi ti spori odvzeti pristojnosti rednih sodnij;

7. spori med lastniki ladij, brodniki, plavci, vozniki ali gostilničarji in njih naročniki, popotniki in gosti o dolžnostih, izvirajočih iz teh razmerij;

8. spori zastran hib na živini.

V področje okrajnih sodnij spadajo tudi narredbe zastran sodnih odpovedi zakupnih ali najemnih pogodeb o stvaréh, oznamenjenih v št. 5, izdajanje nálogov za predajo ali prevzetbo takih zakupnih ali najemnih stvari in pa zapisovanje dokazov o pomorskih nezgodah.

Zborne sodnije prve stopinje.

§. 50.

Pod zborne sodnije prve stopinje spadajo vsi državljanski pravni spori, ki niso odkazani okrajnim sodnijam.

Zborne sodnije prve stopinje so pristojne izključno za tu oznamenjane pravne spore:

1. spore o priznatvi ali izpodboju zakonskega rodú;

2. spore o nedogovorni ločitvi, o razvezi ali razveljavi zakona;

3. vse druge iz medsebojnega razmerja zakonskih ali iz razmerja med roditelji in otroki izvirajoče, ne zgolj imovinskopravne spore, v kolikor ni téh po zakonitih predpisih reševati v nespornem postopanju;

4. spore, ki se tičejo nasledstva v fidejkomis ali pa drugih zahtev, izvirajočih iz fidejkomisnega razmerja;

5. fevdne spore.

Trgovinske sodnije.

§. 51.

Pod samostalne trgovinske ali trgovinske in pomorske sodnije spadajo, ako presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti znesek petsto goldinarjev:

1. spori, ki izvirajo iz trgovinskih opravil, če je tožba nastavljena zoper trgovinsko družbo ali trgovca, katerih firma je vpisana v trgovinskem vpisniku, ali pa zoper vpisano pridobitno in gospodarsko zadrugo in če je opravilo na toženčevi strani trgovinsko opravilo;

2. spori iz trgovinskih stvari, oznamenjenih v §. 39. zakona z dné 17. decembra 1862. l. (drž. zak. za l. 1863., št. 1), ki se tiče vpeljave trgovinskega zakonika.

Ne gledé na vrednost spornega predmeta spadajo pod trgovinsko sodnijo ali pod trgovinsko in pomorsko sodnijo pravni spori:

3. ki izvirajo iz meničnih opravil;

4. iz pravnih razmer, ki se nanašajo na obrambo in rabo znamenek, vzorcev, modelov in privilegij;

5. iz opravil, ki se nanašajo na pomorske ladje in pomorsko vožnjo, in pa iz vseh drugačnih pravnih razmér, katere je presojeti po zasebnem pomorskem pravu, v kolikor se ne uporabljajo določila §. 49., št. 5 do 7.

Kjer ni samostalne trgovinske sodnije ali trgovinske in pomorske sodnije, izvršujejo sodno oblast v vseh gori imenovanih pravnih sporih trgovinski odseki okrožnih in deželnih sodnij.

§. 52.

V krajih, v katerih je samostalna trgovinska sodnija ali trgovinska in pomorska sodnija, spadajo spori iz opravil in pravnih razmér, oznamenjenih v §. 51., št. 1 in 2, če ne presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti vsote petsto goldinarjev, pod okrajno sodnijo za trgovinske in pomorske stvari.

Prav takó spada v takih krajih rzsodba o sporih, ki nastanejo iz najma ladje, iz službenega razmerja moštva na ladjah in iz pomorskega vozniškega opravila (§. 49., št. 5 do 7), in pa zapisovanje dokazov o pomorskih nezgodah v področje okrajnih sodnij za trgovinske in pomorske stvari.

V istem obsegu so posebne okrajne sodnije za trgovinske in pomorske stvari, katere se morda ustanové v drugih krajih, pristojne za izvrševanje sodne oblasti v spornih stvaréh.

Spori v stvaréh rudarstva.

§. 53.

Pred rudarskopravne odseke okrožnih ali deželnih sodnij, ki jih je oznameniti ukazoma, gredó spori, ki se tičejo rudarstva, v kolikor ne spadajo po §. 49., št. 1, potem 3 do 6 pod okrajno sodnijo.

Dalje ne gledé na vrednost spornega predmeta spori:

1. o tožbah, s katerimi se namerja uveljavljanje stvarne pravice do predmetov rudniške last-

nine ž njenimi vrh zemlje ležečimi sestavinami in pa pritklinami rudnikov vréd, ali pa o tožbah, s katerimi se namerja razveljava take pravice;

2. o rabi v št. 1 oznamenjenih predmetov;

3. o prednosti na polju pri rudniških podelitvah;

4. o pozivu za odmero polja (ustanovitev jamske mére z določeno omejitvijo);

5. o razveljavi (zapalosti) rudarskih pravic;

6. o lastnini ali rabi jamskih vodá;

7. o razmerah, urejenih z rudarskimi zakoni gledé rudniških podjetnikov med seboj in pa do njih uradnikov in pooblaščenecv, potem do posestnikov drugih nepremičnin;

8. o upravi in računovodstvu med rudniškimi posestniki in njih uradniki ali pooblaščeneci gledé na obrat rudnika in njegove pritikline;

9. o družbenih pogodbah gledé obrata, rabe ali izkoriščanja skupnih rudnikov;

10. o razmerah rudarskih družeb do svojih rudarskih sodružnikov, ki so urejene z rudarskimi zakoni.

Vrednost spornega predmeta.

§. 54.

Za preračun vrednosti spornega predmeta, katera je merodajna za pristojnost, je odločilen čas, ob katerem se je podala tožba.

Prirastek, pridelki, obresti, škode in stroški, ki se zahtevajo kot postranske terjavščine, se pri preračunu vrednosti ne jemljejo v poštev.

§. 55.

Več v eni tožbi po posamezni stranki ali po sospornikih napovedanih zahtev je sešteti. Kadar se zahteva samó del terjavščine na glavnici, tedaj je merodajen ves znesek še neporavnane terjavščine na glavnici. Kadar se zahteva prebitek, ki se pokaže iz primerjanja terjavščin, ki gredó strankama drugi proti drugi, tedaj odločuje ves znesek terjavščin, katere je napovedal tožnik v dokaz zahtevanega prebitka.

§. 56.

Kadar izreče tožnik, da je voljen, vzeti namesto zahtevane reči določeno vsoto denarja, ali kadar

alternativno zahteva prisodbo denarne vsote, tedaj je za presojanje pristojnosti merodajna denarna vsota, omenjena v tožbi.

V vseh drugih primerih, v katerih je vrednost ne v denarnem znesku obstoječega spornega predmeta merodajna za določbo pristojnosti, mora tožnik navesti to vrednost v tožbi. To velja zlasti gledé ugotovitvenih tožeb.

Pri ustanovitvi vrednosti spornega predmeta ni odbijati tega, kar je morda s svoje strani dolžan opraviti tožnik.

§. 57.

Pri sporih, pri katerih gre le za zavarovanje terjavščine ali za zastavno pravico, je za določbo vrednosti spornega predmeta merodajen znesek terjavščine ali vrednost zastavljene stvari, če ima ta manjšo vrednost.

§. 58.

Za vrednost pravice, prejemati obresti, prídodke, pridelke ali druge se ponavljajoče užítke in oprave, je šteti, če pravica traja vedno, dvajseterni, če traja nedoločen ali na dobo življenja omejen čas, deseterni znesek letne dolžnosti, če pa traja določen čas, ves znesek prihodnjih prejemkov, toda nikedar ne več, kakor dvajseterni znesek letne dolžnosti.

Kadar je sporno bitje zakupnega ali najemnega razmerja, tedaj je za določbo vrednosti vzeti v podstavo znesek zakupnine ali najemnine, pripadajoče na vso sporno dobo.

§. 59.

Pri tožbah za opravo del ali za druge osebne oprave, za dopust ali opust, potem za oddajo izrazov volje je šteti za vrednost spornega predmeta po tožniku navedeno velikost njegove koristi.

§. 60.

Ako se pri tožbi, ki se je podala pri zborni sodniji prve stopinje, pokaže, da je vrednost spornega predmeta, določena po zmyslu §. 56., odstavka 2., čez mero visoka, sme sodnija, če je ob enem verjetno, da bi pri pravilnejši določbi vrednosti spornega predmeta ta ne utegnil doseči za pristojnost zborne sodnije merodajne meje vrednosti, uradoma zaukazati pozvedbe, ki se ji zdé potrebne za pre-

sojo resničnosti navedene vrednosti, potem zlasti zaslíško stranak, ogled dotične stvari in, kjer se more to opraviti brez znatnih stroškov in posebne zamude, tudi izjavo mnenja po izvedencih. To se sme, če treba, zgoditi tudi že prej, ko se določi ustna razprava.

Za vrednost zemljari ni ali híšni najmarini zavezane nepremičnine je šteti tisti znesek, ki se jemlje kot davčno cenilo v poštev za odméro dotične pristojbine.

Ako mora zborna sodnija po posledkih takih ovedeb in takega dokazovanja odstopiti sporno stvar okrajni sodniji, mora tožnik prevzeti ali povrniti stroške, ki so se nabrali po teh pozvedbah in tem dokazovanju.

Izvemši v odstavku 1. oznamenjeni primer je v tožbi navedena vrednost spornega predmeta gledé ná pristojnost obvezna takó za sodnijo kakor za nasprotnika.

Izpodbijanje pristojnosti civilnega, trgovinskega ali rudarskoprnega odseka (senata).

§. 61.

Kadar se v pravni stvari, ki se razpravlja pred civilnim odsekom okrožne ali deželne sodnije, stavi predlog, da naj se napoti pravna stvar pred trgovinski ali rudarskoprnvi odsek te zborne sodnije (ugovor nepristojnosti), in misli sodnija, da je temu predlogu ugoditi še pred koncem razprave v glavni stvari, tedaj sme ona, ako se pokaže po stanu razprave, da je taka odredba primerna, ob enem z odločbo o ugovoru nepristojnosti skleniti, da mora na mesto enega izmed odsekovih udov precej stopiti strokovnjaški prisednik in da je razpravo pred tako predružačenim odsekom dognati takoj.

To isto se sme s tem, da se strokovnjaški prisednik nadomesti s sodniškim uradnikom, zgoditi tedaj, kadar se nepristojnost trgovinskega odseka ali v izvrševanje rudarske sodne oblasti poklicanega odseka trdi zató, ker spada pravna stvar v občo sodno oblast.

Odločila o ugovoru nepristojnosti ni v teh primerih izdajati posebe, ampak je je vzprejemati v razsodbo, ki se izdaje po končani razpravi v glavni stvari.

§. 62.

Kadar prihrani sodnija v primerih, oznamenjenih v §. 61., odločilo o ugovoru nepristojnosti izreku,

kateri se izdá po končani razpravi v glavni stvari, tedaj sme predsednik po tém, kakor se je zahtevala napotitev ali na trgovinski ali rudarskopravni odsek ali pa na civilni odsek, privzeti k razpravi strokovnjaškega prisednika ali pa sodniškega uradnika kot dopolnilnega sodnika. Ako spozná nató odsek, pred katerim je bila določena razprava, na podstavi njenih posledkov, da je bil ugovor nepristojnosti opravičen, mora, če spada pravna stvar, ki se je razpravljala pred civilnim odsekom, pod trgovinski ali rudarskopravni odsek, za dopolnilnega sodnika privzeti strokovnjaški prisednik stopiti zastran razzodbe glavne stvari na mesto enega izmed udov onega odseka. Pri pravnih stvaréh pak, katere spadajo pod civilni odsek, mora sodniški uradnik, ki se je kot dopolnilni sodnik udeležil razprave, stopiti na mesto strokovnjaškega prisednika v odseku, ki je bil izprva pristojen za razpravo. Zoper te sklepe ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Predruagačbo v sestavi odseka in pa imena dotičnih udov, ki so v resnici sodelovali pri sklepanju sodbe, je v tem primeru vselej dati na znanje pri oznanitvi razzodbe.

Tisti ud odsekov, ki je vsled ugovora nepristojnosti pred razzodbo glavne stvari po sklepu sodnije izstopil iz odseka, se ne sme udeležiti posvetovanja in glasovanja o sodbi. Vendar je dolžan, naznaniti v treh dnéh svoje mnenje o razzodbi sporne stvari predsedniku v posebnem spisu. Ta njegov glas (votum) je priložiti zapisniku o posvetovanju.

§. 63.

Določila §§. 61. in 62. so uporabna tudi tedaj, kadar se v pravni stvari, predloženi samostalni trgovinski sodniji ali trgovinski in pomorski sodniji, oglasi ugovor nepristojnosti zató, ker spada pravna stvar pod okrožno ali deželno sodnijo, poklicano v izvrševanje obče sodne oblasti.

Kadar štejejo trgovinska sodnija ali pa trgovinski ali rudarskopravni odsek okrožne ali deželne sodnije pravno stvar, ki je prišla pred nje, za stvar obče sodne oblasti, tedaj je, kar je v zmislu §§. 61. in 62. potrebno, odrediti uradoma.

§. 64.

Kadar se razzodba, ki se je, privzemši dopolnilnega sodnika, izrekla po §. 62., izpodbija zavoljo

nepristojnosti sodnije in je mnenje na viši sodni stopinji, da bi odsek, pred katerim je bila določena razzprava, bil v resnici pristojen za razzodbo pravne stvari, tedaj vendar ni gledati dalje na nepristojnost, če bi bil tudi tisti odsekov ud, ki je pred končno razzodbo izstopil iz odseka, po vsebini svojega spisom priloženega glasa razzodil pravno stvar takó, kakor se je zgodilo z sodbo, katera se izpodbija.

Drugi oddelek.

Krajna pristojnost.

Obča podsodnost.

§. 65.

Vse tožbe, za katere ni določena posebna podsodnost pri kateri drugi sodniji, je podajati pri tisti stvarno pristojni okrajni sodniji ali zborni sodniji prve stopinje, pri kateri ima toženec občo podsodnost.

§. 66.

Obča podsodnost osebe se določuje po njenem domovališču. Za domovališče osebe se šteje tisti kraj, v katerem se je oseba nastanila z dokaznim ali iz okolnosti razvidnim namenom, da bo tam stalno prebivala.

Ako ima oseba domovališče v okoliših več sodnij, velja načelo, da je obča podsodnost za njo pri vsaki teh sodnij. V takem primeru je tožniku na izbiro, podati tožbo pri ti ali oni izmed raznih sodnij.

§. 67.

Za osebe, ki nimajo domovališča niti v ozemlju, za katero veljá ta zakon, niti kje drugje, se ravna obča podsodnost po kraju njih vsakokratnega bivanja v naši deželi. Kadar tega nimajo ali kadar ni znan kraj, v katerem prebivajo v naši deželi, tedaj se smejo te osebe zastran vseh svojih zaveznosti, ki so nastale ob času njih prebivanja v tukajšnji deželi, ali ki jih morajo izpolniti tukaj, tožiti pri sodniji poslednjega domovališča ali bivališča, ki so je imele v naši deželi.

§. 68.

Za dejalno službujoče osebe vojske, vojnega pomorstva (vojne marine) in deželne brambe, vštévši tudi vse pri vojaški upravi dejalno službujoče vojske

osebe, in pa naposled za dejalno službujoče osebe žandarmerije velja gledé na podsodnost za njih domovališče kraj posadke (garnizije).

Ob premembi posadke traja tako določena podsodnost še, dokler ne dospè oseba v novo posadko.

Za domovališče vojaških oseb, ki niso v domači deželi, veljá pri pozvedbi podsodnosti poslednji tukajšnji posadni kraj tistega vojaškega krdela, h kateremu pripadajo, ali poslednji tukajšnji posadni kraj teh vojaških oseb.

§. 69.

Avstrijski državljani, kateri prebivajo v stalni uradni službi kot uradniki ali slugé avstrijske države ali avstrijsko-ogrske monarhije zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, ohranijo občo podsodnost, katero so imeli v ozemlju veljavnosti tega zakona. Kadar ta podsodnost ni ugotovljena ali se ne dá dozvedeti, tedaj je za nje obča podsodnost določena na Dunaju, in to v okolišu tiste okrajne sodnije, v katerem ima sedež c. in k. ministerstvo unanjih stvari.

§. 70.

Obča podsodnost zakonskega moža je tudi obča podsodnost njegove zakonske žene, celó če je ta varovanka ali oskrbovanka, ako ni zakon sodno ločen ali razvezan ali s smrtjo moža razdružen.

Kadar je zapustil zakonski mož svoje domovališče v ozemlju, za katero velja ta zakon, svojo ženo pa pustil v tukajšnji deželi, tedaj se določuje obča podsodnost za njo po njenem stalnem bivališču, dokler si ne izbere zakonski mož zopet domovališča v ozemlju veljavnosti tega zakona.

§. 71.

Občo podsodnost očeta imajo skupaj z njim vsi njegovi očetovski oblasti podvrženi v zakonu rojeni, pozakonjeni ali posinovljeni (pohčerjeni) otroci; ti podsodnosti ostanejo podvrženi tudi potem, ko očetovska oblast neha ali se razveljavi, dokler ne zadobijo pravice, svobodno oskrbovati svojo imovino.

§. 72.

Nezakonski otroci so podvrženi občí podsodnosti matere; to podsodnost ohranijo, če tudi umrè mati, dokler ne zadobijo pravice, svobodno oskrbovati svojo imovino.

Otroci, kateri se na stroške javnega zavoda, ki je ob enem poklican, zakonito namestovati te otroke, preskrbujejo v tem zavodu ali zunaj njega, so za dobo, dokler traja ta njih preskrba, podvrženi občí podsodnosti istega zavoda.

§. 73.

Po kraju posadke določena obča podsodnost vojaške osebe se razteza na nje ženo in otroke samó tedaj, kadar živé žena in ti z vojaško osebo v skupnem domačem gospodarstvu. Sicer se določuje obča podsodnost za te osebe po kraju njih stalnega bivanja.

Isto veljá o ženi in otrocih v §. 69. oznamenjenih oseb.

§. 74.

Obča podsodnost erarja ali kake dežele se določuje po sedežu javnega organa, kateri je po veljajočih dotičnih predpisih poklican, erar ali deželo zastopati v spornih stvareh.

Obča podsodnost občine se ravna po sedežu občinskega glavarstva.

§. 75.

Obča podsodnost javnih trgovinskih družeb, komanditnih družeb, delniških družeb, zadrug, rudarskih družeb, javnih zakladov in korporacij, cerkvá, nadarbin (prebend), ustanov, za javne namene ustanovljenih zavodov, imovinskih mas (sklad), društev in drugih ne med fizične osebe spadajočih pravnih oseb, katerih se ne dotikajo določila §. 74., se določuje po njih sedežu, ako ni splošno obvezno ustanovljeno nič drugega. Za sedež velja v dvomu oni kraj, kjer se vodi uprava.

Kadar mora za katero teh pravnih oseb ravnati zastopnik erarja ali dežele ali kadar je pravna oseba podrejena upravi občine, tedaj je občó podsodnost presojeti po določilih §. 74.

Posebne podsodnosti.

1. Izključne.

Zakonske stvari.

§. 76.

Tožbe za ločitev, razvezo ali razveljavo zakona, potem tožbe zastran vseh ne zgolj imovinsko-pravnih zahtev iz zakonskega razmerja spadajo pod

tisto sodnijo, v katere okolišu sta zakonski mož in žena imela poslednje skupno domovališče.

Zapuščinske stvari.

§. 77.

Podsodnost za tožbe, s katerimi se uveljavljajo dedinske pravice ali zahteve iz volil ali drugih naredeb za primer smrti, in pa podsodnost za tožbe zapuščinskih upnikov iz zahtev do zapustnika ali dediča kot takega se določuje, dokler se ne prisodi zapuščina, po sedežu sodnije, pred katero teče zapuščinska obravnava.

Tožbe, pri katerih gre za delitev dediščine, spadajo pod tisto sodnijo, pred katero teče zapuščinska obravnava. Ta podsodnost ostane ista tudi po pravnomočni prisodbi zapuščine.

Fidejkomisne in fevdne stvari.

§. 78.

Zbornim sodnijam prve stopinje odkazane tožbe v fidejkomisnih stvaréh spadajo pod tisto zborni sodnijo, katera izvršuje sodno oblast v nespornih stvaréh dotičnega fidejkomisa na prvi stopinji.

Tožbe v fevdnih stvaréh, za katere ne nastopi podsodnost, oznamljena v §. 77., je podajati, ako je fevd cesarski in se udeležuje spora fevdni gospod, pri tisti zborni sodniji prve stopinje, v katere okolišu ima sedež fevdni urad, mimo tega primera pa pri tisti zborni sodniji prve stopinje, v katere okolišu leži fevd.

Tožbe sodnikov in zoper sodnike.

§. 79.

Tožbe zoper osebe, ki služijo kot posamezni sodniki pri okrajni sodniji, katera je po določitih o stvarni in krajni pristojnosti poklicana v razpravljanje in razsojanje, spadajo pod tisto okrožno ali deželno sodnijo, v katere okolišu je okrajna sodnija. Tožbe zoper predstojnika zborne sodnije prve stopinje, katere bi spadale pod to zborni sodnijo ali pod kako okrajno sodnijo, ki je v njenem okolišu, je podajati pri eni izmed zbornih sodnij prve stopinje, katerih okoliš mejí neposredno z okolišem prve zborne sodnije.

Isti predpisi se uporabljajo, kadar sproži posamezni sodnik tožbo, za katero samo na sebi

bi bila pristojna okrajna sodnija, pri kateri posluje on ta čas, ali kadar nastopi predstojnik zborne sodnije prve stopinje kot tožnik v pravni stvari, ki je po določitih tega zakona odkazana tisti zborni sodniji, kateri je on sam predstojnik, ali pa kaki okrajni sodniji v okolišu zborne sodnije.

Tožbe za povračilo zastran krivic, storjenih po sodniških uradnikih.

§. 80.

Podsodnost za tožbe, s katerimi se uveljavljajo pravice do povračila zastran krivic, ki jih storé sodniški uradniki v opravljanju službe, se določuje po sedežu tiste sodnije, po kateri ali po katere namerščenih se je storila krivica.

Spori o nepremičnini.

§. 81.

Tožbe, s katerimi se uveljavlja stvarna pravica do nepremičnine, prostost od take pravice ali njena odprava, tožbe zaradi delitve, zaradi poprave mej in zaradi motenja posesti spadajo pod tisto sodnijo, v katere okolišu leži nepremičnina.

Ako se tiče tožba zemljiške služnosti ali realnega (stvarnega) bremena, odločuje lega služnega ali obremenjenega zemljišča.

Spori iz motenja v posesti vodnih pravic.

§. 82.

Spori zastran motenja v posesti (§. 49., št. 4) vodnih pravic spadajo pod tisto sodnijo, v katere okolišu se je posest motila.

Spori iz zakupov in najmov.

§. 83.

V §. 49., št. 5, oznamljeni spori iz zakupov ali najmov spadajo pod tisto sodnijo, v katere okolišu leži zakupna ali najemna stvar.

Ta sodnija je pristojna tudi za izdajanje v §. 49., poslednjem odstavku, navedenih naredeb in nalogov v zakupnih ali najemnih rečéh.

Lega stvari v več okoliših.

§. 84.

Kadar leži stvar v okoliših več sodnij, tedaj je v vseh primerih, v katerih je lega stvari merodajna za določitev podsodnosti, tožniku na izbiro, podati

tožbo pri kateri koli teh sodnij. Isto velja tudi tedaj, kadar se gledé na meje raznih sodnih okrajev dvomi, katero izmed več sodnij je po kraju ležeče stvari šteti za pristojno.

Kadar se v eni tožbi združi več zahtev, katere bi po zgoranjih določilih gledé na lego stvari, ki se je tičejo, spadale pod razne sodnije, tedaj se sme ta tožba, kakor si tožnik to izbere, podati pri kateri koli teh sodnij.

Izdeželne (eksteritorijalne) osebe.

§. 85.

Predpisi o izključni podsodnosti ležeče nepremičnine (§. 81.) in pa o podsodnostih, oznamenjenih v §§. 82. in 83., se uporabljajo tudi na izdeželne (eksteritorijalne) osebe in pa na tiste osebe, katere so podsodne najvišjemu dvornemu maršalstvu.

2. Podsodnosti po izboru.

Podsodnost opravnega kraja.

§. 86.

Osebe, ki prebivajo v takih okolnostih, katere kažejo po svoji lastnosti na daljše prebivanje, v katerem kraju zlasti kot posli, delavci z rokami ali v tovarnah, kot obrtni pomočniki ali vajenci, kot dijaki ali učenci ter so zmožni za pravdo, se smejo zastran imovinskoopravnih zahtev tožiti pri sodniji bivališča.

To določilo se tudi na vojaške osebe, katere ne morejo same ob sebi ustanoviti domovališča, uporablja takó, da na mesto sodnije bivališča stopi sodnija posadnega kraja (§. 68.).

Podsodnost podružnice.

§. 87.

Ako imajo imetniki rudnikov, tovaren, trgovinskih ali obrtnih podjeteb zunaj kraja, kjer ima podjetba sedež, posebne podružnice, se smejo v spornih pravnih stvareh, ki se nanašajo na te podružnice, tožiti pri sodniji tistega kraja, v katerem je podružnica.

Osebe, katere obdelujejo kot lastniki, uživavci ali zakupniki same ali dadó obdelovati po najemnikih s poslopji za stanovanje in za gospodarstvo opremljeno posestvo, se smejo iz vseh pravnih razmer, ki se nanašajo na obdelovanje posestva, tožiti pri tisti sodniji, v katere okolišu leži posestvo.

Podsodnost kraja izpolnitve.

§. 88.

Tožbe za ugotovitev bitja ali nebitja pogodbe, za njeno izpolnitev ali razveljavo in pa za odškodbo zastran neizpolnitve ali zastran neprimerne izpolnitve se smejo podajati pri sodniji tistega kraja, v katerem mora toženec po pismenem dogovoru stranek pogodbo izpolniti; v dogovoru mora biti povedano, da je z ustanovitvijo kraja izpolnitve ustanovljena tudi pravica, tožiti v tem kraju.

Med osebami, ki opravljajo trgovinski obrt, se ustanovi podsodnost kraja izpolnitve tudi s tem, da se sprejme brez očitania ob enem z blagom ali pa še pred dohodom blaga doposlana faktura z zaznamkom na nji, da je plačilo opraviti v določenem kraju in da se smejo v istem kraju podajati tožbe, ki izvirajo iz dotičnega opravila.

§. 89.

Po menici zavezane osebe sme imetnik menice tožiti pri sodniji plačilnega kraja.

§. 90.

Iz najma ladje, iz službenega razmerja moštva na ladji in iz pomorskih voznih opravil izvirajoči spori se smejo predlagati tudi sodniji tistega kraja, v katerem biva toženec, v katerem je blago oddati, v katerem je vožnjo popotnika dokončati ali v katerem se potovanje pretrga.

Podsodnost obremenjene stvari.

§. 91.

Pri sodniji, pristojni po §. 81., se sme s tožbo za uveljavo zastavne pravice združiti tožba za plačilo zastavnopravno zavarovane terjavščine, s tožbo za razveljavo (izbris) zastavne pravice pa se sme združiti tožba za ugotovitev nebitja zastavnopravno zavarovane terjavščine, ako sta namreč obé tožbi nastavljeni zoper istega toženca.

Tožbe za zaostale oprave, izvirajoče iz realnega bremena, se smejo zoper posestnika obremenjenega zemljišča podajati pri tisti sodniji, v katere okolišu leži obremenjeno zemljišče.

Podsodnost za spore, izvirajoče iz motenja posesti.

§. 92.

Tožbe zaradi motenja posesti (§. 49., št. 4) se smejo, v kolikor se ne tičejo nepremičnine,

podajati pri tisti sodnji, v katere okolišu se je posest motila.

Podsodnost sosporništva.

§. 93.

Več oseb, katere imajo občo podsodnost pred različnimi sodnijami, se sme, ako so sosporniki, tožiti, v kolikor ni za pravni spor določena vkupna posebna podsodnost, pred katero koli sodnijo naše dežele, pred katero ima eden izmed sospornikov, ali ako so med njimi glavni in postranski obvezanci, eden izmed glavnih zavezancev občo podsodnost.

Po menici zavezane osebe se smejo kot sosporniki tožiti pri sodnji plačilnega kraja.

Podsodnost glavne pravde.

§. 94.

Tožbe, s katerimi se uveljavlja taka zahteva stvari ali pravice, o kateri teče pravni spor med drugimi osebami (glavna intervencija), se smejo do pravnomočne razsodbe té pravde podajati pri isti sodnji.

Tožbe pravnih pooblaščenecv in pooblaščenecv za vročbe zastran pristojbin in stroškov se smejo podajati pri sodnji glavne pravde.

§. 95.

V §§. 91. in 94. oznamene tožbe se smejo podajati pri tamkaj imenovanih sodnijah tudi tedaj, kadar bi te sodnije po določilih, ki veljajo o stvarni pristojnosti, same na sebi ne bile pristojne za razsodbo imovinskopravne zahteve, ki se uveljavlja s tožbo.

Podsodnost protitožbe.

§. 96.

Pri sodnji tožbe se sme podati protitožba, ako je zahteva, katera se uveljavlja s to zadnjo, v zvezi s zahtevo tožbe ali bi sicer bila pripravna za poboto (kompenzacijo), dalje ako méri protitožba na to, da se ugotovi pravno razmerje ali pravica, ki sta postali sporni med pravdo in od katerih bitja ali nebitja je deloma ali popolnoma zavisna razsodba o tožbenem zahtevku.

Podsodnost protitožbe ne nastopi, ako bi se pristojnost sodnije za zahtevo, ki se uveljavlja s protitožbo, ali za takošno ugotovitveno tožbo ne

mogla ustanoviti tudi po dogovoru strank, ali ako je ob času, ko se podá protitožba, ustna razprava o tožbi že dokončana na prvi stopinji.

Podsodnost prejšnjega domovališča.

§. 97.

Rokodelci, prodajavci na drobno, gostilničarji, brodniki, vozniki in drugi obrtniki, nadalje rokodelski in obrtni pomočniki, posli in drugi delavci za mezdo smejo zastran svojih terjavščin za dane izdelke in dano blago, za opravljeno službo in delo v devetdesetih dneh od časa poslednje oddaje ali oprave tožiti pri sodnji, pristojni po prejšnjem domovališču odjemnika ali delodavca, ako je ta med tem preložil domovališče v drug sodni okraj.

Isto pristoji zasebnim učiteljem gledé na zahtevo njih nagrade.

Podsodnost brodnikov in moštva na ladjah.

§. 98.

Proti brodnikom in osebam moštva na ladjah se smejo terjatve v §. 97. oznamene vrste pri sodnji, pristojni po vsakokratnem bivanju toženca, uveljavljati tudi tedaj, kadar ima toženec domovališče v kakem drugem kraju.

Podsodnost imovine

§. 99.

Zoper osebe, katere nimajo domovališča v tukajšnji deželi, se sme tožba zastran imovinskopravnih zahtev podati pri vsaki sodnji v ozemlju veljavnosti tega zakona, v katere okolišu je kaj imovine teh oseb ali stvar sama, katera se zahteva s tožbo.

Pri terjavščinah veljá domovališče dolžnikovega dolžnika za kraj, v katerem je imovina. Kadar dolžnikov dolžnik nima domovališča v tukajšnji deželi, stvar pa, katera jamčí za varnost terjavščine, je v tukajšnji deželi, tedaj je kraj, kjer je ta stvar, merodajen za določitev podsodnosti.

Unanji zavodi, imovinske mase, družbe, zadruge in druga društva oseb se smejo mimo tega tožiti pri tisti sodnji naše dežele, v katere okolišu je njih stalni zastop za našo deželo ali pa organ, kateremu je izročeno oskrbovanje opravil takih zavodov in družeb.

Za spore, ki se tičejo pomorskih ladij in pomorskih voženj, velja v naši deželi ležeče domovinsko pristanišče dotične pomorske ladje za kraj, v katerem je imovina.

Nadomestna (subsidijska) podsodnost za tožbe iz zakonskega ali roditeljskega razmerja.

§. 100.

Tožbe zoper avstrijskega državljana, da se sodno loči, razveže ali razveljavi zakon, in druge tožbe zavoljo ne zgolj imovinskopравnih sporov, izvirajočih iz zakonskega ali roditeljskega razmerja, se smejo, ako ni v naši deželi za to določena niti obča, niti posebna podsodnost, podajati ali pri občih podsodnosti tožnika, ali pa, če tudi za tega ni določena podsodnost v naši deželi, pri deželni sodniji na Dunaju.

Podsodnost vzajemnosti za tožbe zoper unanjike.

§. 101.

Ako se v kakem drugem državnem ozemlju pripuščajo tožbe v civilnih pravnih stvaréh zoper avstrijske državljanke pri sodnijah, katerim bi po tem zakonu za take pravne stvari sploh ne šla ali katerim bi šla samó omejena pristojnost, velja ista podsodnost proti državljanom onega državnega ozemlja tudi pri sodnijah naše dežele.

Kadar je več podsodnosti.

§. 102.

Med več pristojnimi sodnijami sme tožnik izbrati; sodnija je izbrana, ko se tožba vročí tožencu.

Kadar je več okrajnih sodnij v enem kraju.

§. 103.

Kadar je tožiti koga pri okrajni sodniji v takem kraju, kjer je več okrajnih sodnij, tedaj je podati tožbo pri tisti okrajni sodniji, v katere okolišu ima toženec domovališče ali, če tega nima, pa bivališče. Ako pa toženec v resnici ne prebiva v tem kraju, sme tožnik med tistimi več okrajnimi sodnijami izbrati (§. 102.).

Za pravne stvari, katere so odkazane okrajnim sodnijam za trgovinske in pomorske stvari, velja ta predpis v toliko, v kolikor bi v istem kraju bilo več okrajnih sodnij za trgovinske in pomorske stvari.

(Slovenisch.)

Dogovor o pristojnosti sodnij.

§. 104.

Stranke se smejo sodniji prve stopinje, katera je sama na sebi nepristojna, podvreči po izrečnem dogovoru. Dogovor se mora dokazati sodniji že v tožbi po listini.

Dogovor ima pravno moč samo tedaj, kadar se tiče določenega pravnega spora ali pa pravnih sporov, izvirajočih iz določenega pravnega razmerja. Vendar se stvari, katere so sploh odvzete področju rednih sodnij, ne morejo po takem dogovoru spravljati pred te sodnije, dalje pravne stvari, katere spadajo pod okrajno sodnijo, ne pred zbornó sodnijo prve stopinje, pravne stvari občih sodne oblasti ne pred trgovinsko sodnijo, trgovinsko in pomorsko sodnijo ali pred trgovinski ali rudarskopравni odsek, in naposled izključno zbornim sodnijam prve stopinje odkazani spori ne pred okrajno sodnijo.

Sama na sebi nepristojna sodnija postane, v kolikor se more narediti pristojna po dogovoru strank, pristojna tudi s tem, da toženec, ne da bi bil o pravem času oglasil ugovor nepristojnosti, razpravlja ustno v glavni stvari.

Tretji del.

O sodni oblasti v nespornih stvaréh.

Zapuščinska obravnava.

§. 105.

Za obravnavo zapuščin je pristojna okrajna sodnija, ako so pa v zapuščini v deželni knjigi vpisana ali iz občinske zveze izločena posestva ali fevdi, tista okrožna ali deželna sodnija, pri kateri je imel umrli občo podsodnost v spornih stvaréh.

§. 106.

Kadar je avstrijski državljan umrl v kaki unanji deželi, tedaj je za obravnavo njegove zapuščine pristojna tista sodnija, pri kateri je imel umrli poslednjo občo podsodnost v domači deželi, ali ako se ta podsodnost ne dá izvedeti, tista sodnija, v katere okolišu leže v zapuščino spadajoče nepremičnine povsem ali povečem, in ako je imel samo pre-

mično imovino, tista sodnija, v katere okolišu je veči del v domači deželi se nahajajoče premične imovine. Ako spadajo v zapuščino v deželni knjigi vpisana ali iz občinske zveze izločena posestva ali fevdi, je primerno uporabljati določila §. 105.

§. 107.

Gledé nepremičnín umrlega unanjika, katere leže v ozemlju veljavnosti tega zakona, pristoji zapuščinska obravnava okrajni sodniji, ali, ako so vpisane te nepremičnine ali nekatere izmed njih v deželni knjigi ali izločene iz občinske zveze, okrožni ali deželni sodniji, v katere okolišu leže te nepremičnine povsem ali povečem.

§. 108.

Kadar mora po zakonitih predpisih, ki veljajo o tem, obravnavati premično zapuščino umrlega unanjika katera sodnija v ozemlju veljavnosti tega zakona, tedaj je za to pristojna tista okrajna sodnija, pri kateri je imel unanjik občo podsodnost; ako se pa ta podsodnost ne dá izvedeti, tista okrajna sodnija, v katere okolišu je veči del zapuščene premične imovine.

Varstvo in skrbstvo.

§. 109.

Postavljati varuha ali skrbnika in oskrbovat vsa opravila, odkazana varstvenemu in skrbstvenemu oblastvu, v to je poklicana tista okrajna sodnija, pri kateri ima nedoletnik ali oskrbovanec občo podsodnost v spornih stvaréh. Kadar je unanjiku, kateri nima v naši deželi obče podsodnosti, postaviti varuha ali skrbnika, tedaj je pristojna tista okrajna sodnija, v katere okolišu ima unanjik domovališče ali bivališče.

Vendar je odločilo o sklepih okrajnih sodnij s katerimi je dovoliti ali odreči, da naj se podaljša očetovska oblast ali varstvo ali pa napové ali prekličé skrbstvo zastran blaznosti ali slaboumnosti ali zastran zapravlivosti, in pa odločilo o sklepih okrajnih sodnij, s katerimi se končno rešujejo prošnje za posinovitev ali pohčeritev ali s katerimi je podeliti ali odreči dovolilo k prošnji za pozakonitev po milosti vladarjevi ali pa odobrilo, da naj se oddajo nepremičnine nedoletnikov ali oskrbovancev, pridržano okrožni ali deželni sodniji, v katere okolišu je pristojna okrajna sodnija. Okrajna sodnija mora v tem

primeru še prej, ko izda svoj sklep, poslati zborni sodniji prve stopinje spise o opravljeni obravnavi.

§. 110.

Kot varstveno in skrbstveno oblastvo nad nedoletnimi otroki takih zapustnikov, v katerih zapuščini so v deželni knjigi vpisana posestva ali iz občinske zveze izločena graščinska ozemlja, in sploh nad varovanci in oskrbovanci, ki imajo taka posestva ali graščinska ozemlja, je pristojna tista okrožna ali deželna sodnija, pred katero ima nedoletnik ali oskrbovanec občo podsodnost v spornih stvaréh.

Ta pristojnost nastopi tudi tedaj, kadar si varovanci ali oskrbovanci pridobé v deželni knjigi vpisana posestva ali iz občinske zveze izločena graščinska ozemlja še le potem, ko je že okrajna sodnija pričela sodno oblast izvrševati kot varstveno in skrbstveno oblastvo. Prenos na okrožno ali deželno sodnijo, katera je postala pristojna, se opravi na naznanilo varuha ali skrbnika ali pa uradoma.

§. 111.

Ako je varovancu ali oskrbovancu na korist, in zlasti ako se s tem previdoma izdatno pcspeši bramba po varstvenem in skrbstvenem oblastvu, namenjena varovancem in oskrbovancem, sme za oskrbovanje opravil tega oblastva pristojna sodnija na katero drugo sodnijo iste vrste uradoma ali po predlogu prenesti popolnoma ali deloma nadzor in skrb nad varovančevo ali oskrbovančevo osebo ali izpolnjevanje dolžnosti, katere ima sodnija gledé na varovančeve ali oskrbovančeve imovinske stvari.

Tak sklep potrebuje poprednje odobritve po viši deželni sodniji, nadrejeni pristojni sodniji, ako pa nastopi prenos na sodnijo v okolišu druge više deželne sodnije ali na kako unanjo sodnijo, potrebuje sklep odobritve po najviši sodniji. Tak sklep je obvezen za domačo sodnijo, ki se zaprosi za izvrševanje opravil varstvenega ali skrbstvenega oblastva.

Gledé odprave zaprosila, kamor je namenjeno, veljajo določila poslednjega odstavka v §. 36.

§. 112.

Katere sodnije so pristojne za postavljanje skrbnika za posamezne sporne stvari ali opravila, to je presojati po posebnih predpisih, izdanih za po-

samezne primere skrbstva, po določilih državljan-
skega prava in naposled po določilih, ki veljajo za
sodno postopanje.

Ako ni drugega predpisa, je za postavljanje
skrbnika pristojna tista okrajna sodnija, pri kateri
ima stranka, ki prosi, da naj se skrbnik postavi, ob
času prošnje občo podsodnost v spornih stvaréh.

Pozakonitev nezakonskih otrok.

§. 113.

V kolikor mora pri posinovitvi ali pohčertitvi
ali pri pozakonitvi nezakonskih otrok sodelovati
sodnija, tedaj je, ako je za osebo, ki jo je posinoviti
ali pohčertiti ali pa pozakoniti, že postavljen varuh ali
skrbnik, pristojno za to varstveno ali skrbstveno
oblastvo, sicer pa tista okrajna sodnija, pri kateri
ima posinovitelj (pohčertitelj), posinoviteljica (po-
hčerteljica) ali oče nezakonskega otroka, ki ga je
pozakoniti, občo podsodnost v spornih stvaréh.

Kadar je po smrti očeta ugotoviti odpravo
ali nekrivno nevednost zakonskega zadržka (§. 160.
o. d. z.) ali pa očetovstvo otroku, rojenemu zunaj
zakona, da se ta pozakoni vsled poznejšega zakona
(§. 161. o. d. z.), tedaj je, ako je za osebo, ki jo
je pozakoniti, že postavljen varuh ali skrbnik, pri-
stojno za to varstveno ali skrbstveno oblastvo, sicer
pa tista okrajna sodnija, pri kateri ima oseba, ki
jo je pozakoniti, občo podsodnost v spornih stvaréh.

Dogovorna ločitev in razveza.

§. 114.

Za dovolitev dogovorne ločitve in pa razveze po
§. 133. o. d. z. je pristojna tista okrajna sodnija, pri
kateri ima zakonski mož občo podsodnost.

Naznanilo o obnovi združbe ločenih zakon-
skih se sme podati pri tisti sodniji, katera je na
prošnjo zakonskih dovolila ločitev, ali pa pri tisti
okrajni sodniji, v katere okolišu je skupno domo-
vališče zakonskih ob času naznanila. V tem posled-
njem primeru je v naznanilu oznameniti sodnijo, ka-
tera je dovolila ločitev, da se ti to dá primerno na
znanje.

Amortizacija listin.

§. 115.

Pozive zastran amortizacije državnih zadolžnic
(obligacij) in njim enako poštevanih kreditnih papir-

jev je predlagati pri tisti zborni sodniji prve sto-
pinje, v katere uradnem sedežu se pišejo dotične
kreditne knjige.

Za amortizacijo izgubljenih menic in pa listin,
katerih amortizacija se mora po zakonitem pred-
pisu ravnati po členu 73. meničnega reda, je pri-
stojna trgovinska sodnija (trgovinski odsek okrožne
ali deželne sodnije) plačilnega kraja.

Podsodnost za pripravo in dovolitev amortiza-
cije vseh drugih listin je presojeti po posebnih, o
tem izdanih določilih.

Ako ni drugega predpisa, je za amortiza-
cijsko postopanje in dovolitev amortizacije pristojna
tista okrajna sodnija, pri kateri ima za amortiza-
cijo proseča stranka ob času prošnje občo pod-
sodnost v spornih stvaréh.

Fidejkomisne stvari.

§. 116.

Pri obravnavah v nespornih fidejkomisnih stva-
réh, všteti obravnavo o fidejkomisni imovini v pri-
merih smrti posestnikov, izjavo o prestanku fidej-
komisa in dovolitev k njegovi razvezi, mora, ako ni
v potrjenih fidejkomisnih ustanovilih o posameznih
fidejkomisih določeno drugo fidejkomisno oblastvo,
opravljati službo tista okrožna ali deželna sodnija,
pred katero je imel ustanovitelj fidejkomisa ob času
smrti občo podsodnost. Nasproti pa mora gledé
fidejkomisov, ki so bili ustanovljeni že pred pri-
četkom veljavnosti tega zakona, postopati tista zborna
sodnija, ki je bila dosedaj pristojna za izvrševanje
sodne oblasti v nespornih fidejkomisnih stvaréh.

Ako neha fidejkomis s smrtjo poslednjega
posestnika, mora sicer zapuščinsko oblastvo umrlega
opravi obravnavo, na fidejkomisno vez se nanaša-
joča izjava pa, da je fidejkomis nehal, pristoji fidej-
komisni sodniji, in to tudi tedaj, kadar ni fidej-
komisna sodnija ob enem obravnavno oblastvo.

Realne stvari.

§. 117.

Oprava vseh realnih dejanj, tako zlasti ogleda
in izvida izvedencev, inventure, cenitve, dražbe,
postavitve upravnika pristoji, v kolikor ni gledé po-
sameznih dejanj ali določenega postopanja zauka-
zано nič drugega, okrajnim sodnijam, ako je pa
taka realna dejanja opraviti gledé na posestva, vpi-
sana v deželni knjigi, ali gledé na fevdna posestva
ali iz občinske zveze izločena graščinska ozemlja,
okrožni ali deželni sodniji, v katere okolišu je
dotična stvar.

Vodstvo javnih knjig.

§. 118.

Za vodstvo javnih knjig o nepremičninah, za katere veljajo predpisi občega zemljiškoknjižnega zakona, so pristojne:

1. gledé tistih posestev, ki so bila dosedaj predmet deželnih ali fevdnih knjig, zborna sodnija prve stopinje v tistem kraju, kjer je deželna ali fevdna knjiga;

2. gledé nepremičnin v okolici mest, v katerih ima sedež zborna sodnija prve stopinje, tamkajšnja zborna sodnija prve stopinje;

3. gledé vseh drugih nepremičnin okrajna sodnija, v katere okolišu leže te nepremičnine povsem ali po glavnih delih.

Za vodstvo javnih knjig o nepremičninah, ki leže v občinskem ozemlju dunajskem, ostanejo v veljavnosti dosedanji predpisi, dokler se ne zaukaže drugače.

Odpoved hipotečnih terjavščin.

§. 119.

Sodna odpoved hipotečnih terjavščin (§. 59. občega zemljiškoknjižnega zakona) se opravi vselej pri zemljiškoknjižni sodniji.

Potrdila o vodstvu trgovinskih knjig.

§. 120.

Za izdajo potrdil o zakoniti kakovosti trgovinskih knjig je, ako se pišejo knjige v kraju, v katerem

ima sedež trgovinska sodnija ali pa okrožna ali deželna sodnija, pristojna tá zborna sodnija, sicer pa tista okrajna sodnija, v katere okolišu se pišejo trgovinske knjige.

Poverjanje podpisov in prepisov in zapisovanje naredeb poslednje volje.

§. 121.

Poverjati podpise, potrjevati prepise in sodno zapisovati naredbе poslednje volje sme vsaka okrajna sodnija.

Kadar je več okrajnih sodnij v enem kraju.

§. 122.

Kadar je v nesporno sodno oblast spadajoče pravne stvari podajati pri okrajni sodniji v takem kraju, za katerega je postavljenih več okrajnih sodnij, tedaj se določuje pristojna sodnija po domovališču ali, ako tega ni, po bivališču osebe, katere obča pododnost v spornih stvaréh je odločilna za pristojnost. Ako nima oseba takega domovališča ali bivališča, se sme podati pravna stvar pri katerikoli izmed okrajnih sodnij, ki so v tem kraju.

V Ištu, dné 1. avgusta 1895.

Franc Jožef s. r.

Kielmansegg s. r.

Krall s. r.

K a z a l o.

	Na strani		Na strani
Prvi del.		Drugi del.	
O sodni oblasti sploh. §§. 1.—48.		O sodni oblasti v spornih stvaréh. §§. 49.—104.	
Prvi oddelek.		Prvi oddelek.	
Sodnije in sodni organi. §§. 1.—18.	333	Stvarna pristojnost. §§. 49.—64.	341
Drugi oddelek.		Drugi oddelek.	
Odklon sodnikov in drugih sodnih organov. §§. 19.—27.	336	Krajna pristojnost. §§. 65.—104.	344
Tretji oddelek.		Tretji del.	
Pristojnost. §§. 28.—48.	337	O sodni oblasti v nespornih stvaréh. §§. 105. do 122.	349

